

SPOMINI NA OTROŠTVO IVANA PEČNIKA V BODOVLJAH

Oj kje si se fant rodil?

Najstarejši od Pevnčanovih otrok v Bodovljah št. 1 je bil že prav zgodaj zaznamovan kot »žlehtnoba«. Pestoval je svoje mlajše brate in sestre. Ker jih je bilo veliko, se je delo zanj kar neprijetno nadaljevalo. Pestoval je tudi tako, da je voziček z otrokom po Janezovi krivdi včasih zdrčal po bregu pod hišo, se prevrnil in je bilo dosti opravlja, da je mali bratec, izkopan iz cunj, zopet prišel do sape in glasu. Seveda je bil zato, pa tudi sicer Janez velikokrat tepen, na kar se še danes spominja.

Tepež se je v tej ali oni obliki v zimskih tednih nadaljeval za pečjo. Ker je bil Janez najstarejši, zato tudi najmočnejši, se je smatral za pokrovitelja drugim otrokom doma, a tudi v sosesčini, kjer ni bilo večjih tekmovalcev.

Izidor ovčice pasel...!

V šolo je bilo treba nekoliko prej, kakor so začeli takrat drugi otroci. Eden od sorodnikov Bukovškove »žlahte«, Franc Dolinar, župnik na Trati, je zapustil večjo ustanovo za svoje sorodnike. Ustanove takrat ni nihče užival. Iz tega sorodstva — mama je bila doma v Šefertu, a njena mati pri Bukovšku — sem začel v šolo prvi šele jaz in tako že z letom 1906 začel uživati ustanovo Franca Dolinarja letnih 175 K. Iz šole se spominjam, da mi učenje ni delalo prav nikakih preglavic, ker sem imel dober spomin, le šola mi je bila prav malo mar. Vse večje veselje je bila pot, boljše pohajanje v šolo in iz šole. Pot je bila za normalno hojo le polurna, a mi šolarji smo hodili navadno eno, včasih tudi do dve uri. Ah, to polje, pota in stezice od vasi do Škofje Loke hranijo zame veliko lepih spominov!

Oj, mladost ti moja...

V tistih letih se je pri nas doma pa tudi v vasi veliko zidalo, ker so bila poslopja do tedaj v zelo slabem stanju. Naš oče so sploh imeli veselje do zidanja. Pozidali so novo klet za kuho (1904), nove hleve (1908), novo manjšo stanovanjsko hišo z drvarnico (1911), nove pode in listnik (1912). Skoro vsako leto smo imeli zidarje, zato ni čudno, da sem tudi jaz dobil veselje do zidanja. Nedaleč od hiše je bila takrat gramozna jama, kjer so kopali pesek za zidanje. V tej jami smo otroci venomer tičali. Bogzna, koliko hišic smo pozidali. Kadar nam je zmanjkalo malte, smo šli na belo cesto ter od tam prinesli ali pripeljali cestnega prahu. Seveda je naša tehnika napredovala. Vsako leto smo sezidali večje hiše, ko so se nam prejšnje čez zimo podrdle. Če nas je zalotil dež, smo šli pod streho v lastni hiši. Ena izmed njih, postavljena v našem Dešnu, je stala celo več let. Okrog hišic smo napravili vrt ter zasadili fižol ali krompir. Če so me doma opominjali, naj se grem učiti, da bom morebiti šel v šole, je bil moj odgovor, da bi šel rajši za zidarja, kar pa seveda domačim ni bilo všeč. Doma na razmeroma precej težki kmetiji je vedno primanjkovalo delovnih moči. Oče so želeli, naj se že zgodaj navadim kmetijskega dela ter pustim igrakanje v gramozni jami. Kmalu sem bil vprežen v kmečko delo in tudi šole mi ni bilo več veliko mar.

Hoja v šolo in iz šole celo dvakrat dnevno je bila v zimskem času precej naporna. V III. razredu sem se močno prehladil; začele so me boleti oči; več mesecev sem od šolskega pouka izostal in posledica je bila, da sem IV. razred moral ponavljati. Četrty razred je v ti-

stih letih stalno poučeval učitelj J. Pianecky. Mož je bil izredno strog. V šoli je gospodarila palica, zato pa smo se tudi učili. Slovnica, računstvo, nemščina, o čemer preje skoro nismo imeli pojma in kar nas je najmanj veselilo, je sedaj postalo središče našega učenja in tudi zanimanja. Razred je bil zelo velik, ker so prihajali tudi učenci iz Poljanske in Selške doline, ki naj bi potem šli študirat na gimnazijo. To je bil izbran boljši material. Večinoma so stanovali v mestu pri gospodinjah in prihajali v šolo redno ter skrbno pripravljeni. Tudi iz mesta je bilo nekaj boljših. Drugi pa smo bili okoličani — pretepači in barabe — kot nas je nazival Pianecky. Bili so tudi v resnici mnogi med nami. Prifarci, Puštalci, Zminčani, najhujši pa Svetoduharji, so bili v neprestanih medsebojnih pretepih. Red med nami je delala Pianeckyjeva palica. Vse drugo je bilo zastonj. A vendar je ravno on ostal med nekdanjimi loškimi šolarji v najlepšem spominu. Bil je res s srcem v šoli. Drugo učiteljstvo, tudi učiteljice so bile vmes, je prihajalo v šolo z nejevoljo, z zaspanimi obrazi, za učence se ni brigalo.

Od katehetov so bili tedanji loški kaplani E. Legat, Baloh, Kepec, Mikuš. Bili so na splošno preveč popustljivi in premehki, pa tudi preveč zaposleni, da bi se bili v nas šolarje kaj poglobili. Verouka se nismo učili in ga premalo resno vzeli. V petem razredu nas je učil neki učitelj Lampe. Majhen človeček, ki nas je imel zelo rad ter nas je velikokrat pohvalil, da znamo. Seveda je imela pri tem največ zaslug Pianeckyjeva šola.

Nauk: V šoli bodi dober, a ne predober; raje bolj strog in dosleden a pravičen, kakor pa mevža.

Popotnik pridem čez goro,
od doma vzamem že slovo...

Tisto leto bi bil končal z vsakdanjo šolo in ostal doma, da ni bilo štipendije. Brat je ni mogel dobiti, ker se je pre-slabo učil. Meni bi bila z izstopom iz šole ugasnila. Ker sem bil v šoli v V. r. med najboljšimi, je tedanji škofjelo-

ški župnik svetnik Avguštin Sinkovec svetoval starišem, naj me pošljejo naprej v gimnazijo. Mene šola ni nič kaj veselila ter bi bil veliko raje ostal doma. Tisto leto pa sem slučajno enkrat zašel v Društveni dom in videl igro. Uprizorili so menda Finžgarjevo »Našo kri«; igro, ki mi je potem vedno rojila po glavi. Večkrat bi bil pozneje še rad šel h kaki igri, a me starši niso pustili. Sedaj pa so mi pripovedovali, če bom šel v šole, bom igre lahko hodil gledat vsak mesec. To mi je bilo dovolj. In tako sva se z mamom koncem junija 1912 odpeljala v šentviški zavod k sprejemni skušnji. Tu sem prvič videl gg. profesorje. Čudno in smešno obenem se mi je zdelo, da je g. profesor nas male frkoline vikal. Skušnja se mi je zdela igraka. Bil sem sprejet za letnih 400 K.

Sredi septembra sva se z očetom odpeljala v gimnazijo. Še danes se živo spominjam, kako bridko mi je bilo slovo od doma. Kakor skozi rošno kopreno sem za hip videl okrog sebe jokajoče obraze in že sem sedel na vozu poleg očeta. Cesta naju je vodila preko polj, kjer so se vrstile dolgobrazde njive z jesenskimi pridelki. Proso se je klanjalo s težkim latjem in me spominjalo: kmalu ga bodo meli in kako bo lepo! Belo in rdeče cvetoča ajda je dišala tako vabljivo, da so se vsipali nanjo celi roji čebel. Sem in tja so že kopali krompir, zažigali na pol suho krompirjevo, da se je iznad živih plamenov dvigal gost črn dim. Bog ve, ali tudi pečejo krompir, kakor smo ga mi doma? Sadje po vrtovih je zorelo; veje dreves so se šibile obtežene z rdečimi jabolki sem in tja celo na cesto, da sva se z očetom kar priklanjala. Moral sem seveda utrgati sad, da pokusim, če imamo tudi pri nas doma tako »sorto«.

Pripeljala sva se do Sore. Tu je takrat župnikoval pisatelj Fr. Finžgar, ki je pred leti služboval kot kaplan v Skofji Loki. Z očetom sta se poznala. Pravkar je gospod stopil od župnijskega poslopja na cesto. Zagledal je najin voz zadaj obložen z velikim kovčkom. Pogledal me je ter takoj uganil: »Bo štu-

dent?» »Da, tako mislimo,« je pritrdil oče, mene pa je oblila vročica. »Fant, glej, da boš priden!« je zaklical meni ter grozeče dvignil prst pa pokimal očetu: »Dober začetek in pozdravljen!« —

Ko sva dospela v zavod in uredila vse formalnosti glede sprejema, se je oče poslovil. Jaz pa sem se znašel v velikanški učilnici popolnoma sam. Zamišljen sem stopil k odprtemu oknu prvega nadstropja učilnice in zazrl cesto pod seboj. Glej, oče vozijo ravnokar po njej nazaj proti domu. Voz je prazen. V nekaj urah bodo doma. Jaz pa ostanem tu sam, sam med popolnoma tujimi obrazi. Ves v solzah sem strmel za odhajajočim vozom, dokler ni izginil za hišami, drevjem in obzorjem... Prvo slovo od doma! Ne gre mi več iz spomina!

Navedeni odlomek je začetek kronike, ki jo je v obliki spominov ali dnevnika pisal *Ivan Pečnik*, doma iz Bodovelj (roj. 3. 5. 1900), sedaj dekan v pokoju, ki ga preživlja v Duhovniškem domu v Ljubljani. Ne spominjam se, da bi Loški razgledi v vsem času svojega izhajanja prinesli kaj posebnega iz omenjene vasi blizu Škofje Loke. A ne le zaradi topografskega dopolnjevanja, tudi zaradi zgodovinske pričevalnosti o življenju na vasi in šolarjih v takem mestu kot je bila Škofja Loka v začetku našega stoletja ter zaradi osebne neposrednosti, ki mestoma prehaja v čisto liriko, imam za primerno, da bi pisanje Ivana Pečnika s pozornostjo sprejeli tudi bralci Loških razgledov.

Marija Stanonik